

Civilizația lecturii

Elogiu lecturii sau „Citiți ca să trăiți!”

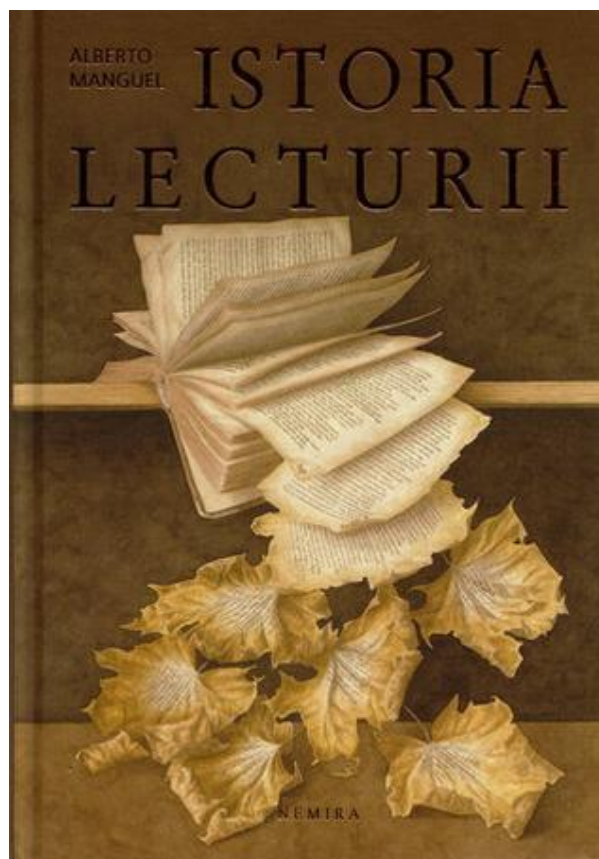
de Gabriela PANU

Istoria lecturii, dincolo de a fi o enciclopedie impresionantă a subiectului, este scrisă într-o notă foarte personală și în același timp atrăgătoare. Cartea nu este altceva decât un elogiu făcut lecturii cu o minuțiozitate impresionantă, aproape exhaustivă, întocmită de către cel mai sânguinos dintre cititori.

Cartea¹ începe cu o listă de imagini cu cititori din toate timpurile. De la o statuie a lui Aristotel citind, la o pictură medievală înfățișând doi îndrăgostiți citind sau la fotografia lui Dickens citind, toate arată ipostaze ale cititorului extrem de diferite, din contexte și epoci, chiar milenii distincte. De altfel, astfel de exemple de opere de artă cu indivizi mai mult sau mai puțin celebri în ipostaza de cititori (picturi, sculpturi) se regăsesc pe tot parcursul cărții.

Următoarele pagini nu sunt altceva decât destăinuirea autorului despre revelația descoperirii cititului în copilăria timpurie, revelație care nu se estompează și nu se risipește de-a lungul vieții. Manguel a fost un norocos al sorții între cititori, după ce a crescut în casă cu o bibliotecă impresionantă pe care o frecventa doar el, la doar șaisprezece ani s-a angajat la librăria Pygmalion din Buenos Aires, unde a ajuns să fie unul dintre cei care îi citeau lui Borges. Și da, toți marii scriitori și gânditori ai lumii au fost mai întâi cititori însetați, chiar dacă lectura propriu-zisă era făcută de altcineva. Însă nu toți cititorii însetați ajung să fie scriitori. Deși majoritatea, precum vestitul cititor Beatus Rhenanus, ajung să fie colecționari de cărți, editori, bibliotecari sau mai recent librari, ori alte îndeletniciri care au legătură cu slova.

Cartea (414 pagini) este împărțită în patru părți. Prima, scurtă, se numește paradoxal, „Ultima pagină”. Cea de-a doua și cea de-a treia, foarte consistente, se numesc „Documente

ale lecturii”, respectiv „Puterile cititorului”, iar ultima, și ea foarte scurtă „Paginile albe de la sfârșit”. Înainte de toate acestea găsim pagina cu mulțumirile autorului și cu dedicația. La sfârșit găsim notele, credit foto, tabelul cronologic al autorului și zece pagini de indice de nume.

¹ Alberto Manguel, *Istoria lecturii*, București, Nemira, 2011.

Capitolul meu preferat se numește „Nebunul cu cartea” și începe parcă predestinat la pagina 333. Sunt descrise aici foarte minuțios și nostalgic gesturi reflexe pentru cititori care sunt transformate oarecum în ritualuri ale lecturii: „...scoaterea ochelarilor din tocul lor, ștergerea lor cu o cârpă, cu poala bluzei sau vârful cravatei, punerea lor pe nas și fixarea după urechi, înainte de-a privi pagina de-acum distinctă pe care o avem în față... Și actul final: luarea lor de la ochi, plierea și introducerea lor între paginile cărții, pentru a marca locul unde am întrerupt lectura”². Tot în acest capitol ni se enumeră cititorii celebri care și-au pierdut din vedere din cauza lecturii, unii ajungând chiar la orbire, dar și istoria inventării prețioșilor ochelari, ajutor de nădejde pentru miopii cititori.

Printre alte revelații pe care le-am avut citind cartea am aflat și lucruri despre suportul scrierilor de-a lungul timpului. Știam deja că nu hârtia este singurul dispozitiv de susținere al literelor, știam că înainte de hârtie existase papirusul, table de piatră, pielea de animal, pereți de peșteri și altele, dar niciodată nu mi-am imaginat că s-a scris pe carapace de țestoasă sau pe scoică.

Din carte am mai rămas cu un lucru bun, printre altele. Un îndemn primit între paginile cărți, dar nu de la autor, ci de la Sfântul Augustin, fiind acela de a folosi cartea ca „pansament” existențial: „De câte ori citești o carte și dai peste fraze minunate care simți că-ți mișcă ori încântă sufletul, forțează-te să le înveți pe de rost și fă-ți-le familiare meditănd asupra lor, astfel că, de câte ori apare pe neașteptate un caz de întristare, vei avea remediul gata...”³.

La rândul-mi, vă îndemn cu foarte mare căldură să citiți această carte. Unul din motive este acela că cititul este singura modalitate pe care o avem de a călători în veacuri de mult apuse și de a ne teleporta în locuri inedite și îndepărtate, iar această carte ne oferă nenumărate teleportări în timp și spațiu. Pentru mine această carte a reprezentat categoric o lectură

extrem de plăcută și pe alocuri și folositoare. Singurele neplăceri cauzate de această lectură au fost mai degrabă subiective și legate de propriile limitări. *Primus*, frustrarea personală pe care am simțit-o în momentul în care am realizat că nu am citit aproape nimic din titlurile și numele regăsite în carte, fiind vorba despre o listă imensă de titluri și o cantitate enormă de pagini (argument în propria apărare). *Secundus*, faptul că notele te trimit de fiecare dată la sfârșitul cărții, lucru care îngreunează și întrerupe lectura.

Magia învățării cititului, fie că este inițiată de mamă, doică, tată, învățător/are sau orice alt membru al familiei ori dascăl, este pentru oricine una dintre acele *core memories* care nu poate fi uitată și care ne va folosi pe tot parcursul vieții, fie că suntem immortalizați în această ipostază în picturi ori sculpturi, fie că suntem simpli cititori ocazionali și anonimi. Și chiar dacă trăim în era inteligenței artificiale, *Istoria lecturii*, din fericire, nu are sfârșit. Prin urmare: Citiți ca să trăiți! Ca să trăiți mai mult, mai frumos, mai intens, mai departe

De la stânga la dreapta, de sus în jos: Un poet mogul, de Muhammad Ali; biblioteca Templului Haeinsa din Coreea; Izaak Walton, de un artist englez anonim din secolul XVIII; Maria Magdalena, de Emmanuel Benner; Dickens susținând o lectură; un tânăr pe cheiurile Parisului.

² Sfântul Augustin în Alberto Manguel, *Istoria lecturii*, București, Nemira, 2011, p. 333.

³ *Ibidem*, p. 81.

